

Stilte als ontastbaar erfgoed

Cultuur en natuur in één beweging

Steeds meer mensen genieten vandaag van stilte en rust. Niet vanuit nostalgie, maar vanuit een positieve waardering en een innerlijke nood. Waerbeke, een socioculturele beweging, koestert en bevordert stilte, rust en ruimte als voorwaarde van onze leefkwaliteit. De beweging informeert en sensibiliseert, biedt vorming en ondersteuning aan en voert actie. Waerbeke ontstond in het hart van het eerste officieel erkende stiltegebied in Vlaanderen. Het Stiltegebied Dender-Mark ligt op de grens van de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen. Het is ruim 28 km² groot en strekt zich uit over de gemeenten Galmaarden, Geraardsbergen en Ninove.

Tekst: Joke Flour

Diepe drijfveren

Wie in ons landje op zoek gaat naar stilte kan lang onderweg zijn. Zowel in de stad als op het platteland krijgen we een overdaad aan zintuiglijke prikkels. De vele impulsen die om aandacht schreeuwen, maken het niet makkelijk om tot jezelf te komen. Voortdurend wordt je aandacht van binnen naar buiten getrokken. Velen raken daardoor uitgeput of vervreemd van de eigen mogelijkheden. Dit was voor Dirk Sturtewagen, coördinator van Waerbeke en bezieler van het stilte-thema, één van de diepere drijfveren om een initiatief rond stilte op te starten.

"Ik groeide op in een groot, warm nest waar het er soms behoorlijk druk aan toe kon gaan. Dan moest ik er uit! Fietsen of wandelen in de uitgestrektheid van het Meetjesland bood dan soelaas. Als tiener ontdekte ik hoe landschap en natuur je uit die hectiek kunnen wegplukken en je helemaal laten verstillen. Wat ouder ging ik mij ook het omgekeerde realiseren. Als de stilte eenmaal voldoende in je wezen is geankerend, kan ze je toeverlaat zijn die je zelfs doorheen de grootste drukte loodst. Het landschap leert je tot innerlijke stilte te komen en dat helpt om niet helemaal overweldigd te raken door de drukte om je heen. De wonderde

Foto: Vilda/Ludo Goossens

Waerbeke toont dat stilte leeft

Op de plek waar cultuur en natuur elkaar ontmoeten ontstaat een krachtige inspiratiebron. Precies op dat raakvlak ontwikkelt Waerbeke zich als stiltebeweging. Uit stilte ontstaan vele kwaliteiten en waarden. Stilte kan helen, wekt het creatief vermogen op of doet het ecologisch inzicht ontwaken. Waarden en kwaliteiten van stilte die tot uitdrukking komen in verschillende maatschappelijke domeinen als gezondheid en welzijn, kunst en cultuur, ruimtelijke ordening, mobiliteit, landbouw, natuur, onderwijs, justitie... Door hier een dialoog rond te organiseren, werkt Waerbeke aan een culturele praktijk die ook voor natuurbehoud essentieel is. Zo gaan cultuur en natuur hand in hand en krijgt het begrip 'ecocultuur' van Vlaams minister Joke Schauvliege een extra dimensie.

Meer weten over initiatieven rond stilte, rust en ruimte in Vlaanderen: www.portaalvandestilte.be en Centrum Waerbeke, Waarbekeplein 19, 9506 Geraardsbergen (Waarbeke), info@portaalvandestilte.be, 0476-59 27 15.

wisselwerking tussen binnen- en buitenwereld heeft mij altijd bijzonder gefascineerd. Toen ik jaren later met mijn gezin hier op deze plek (Galmaarden) neerstreek, was ik onder de indruk van de sereniteit en de schoonheid van het landschap en de stilte die deze

“Waar cultuur en natuur elkaar ontmoeten, ontstaat een krachtige inspiratiebron”

uitademde. Dat herinnerde mij aan die intense jeugd-ervaringen. Zo ontstond de drive om met de rijkdom van stilte iets maatschappelijks te gaan doen.”

Een kostbaar goed

Stilte is een weldaad voor wie er zich kan voor openstellen. Maar stilte is heel zeldzaam geworden. De tijden zijn jachtig, rumoerig, mensen hollen elkaar voorbij. Juist door die levensstijl heeft de moderne mens meer dan ooit behoefte aan momenten van rust en stilte. Het is opvallend hoeveel mensen vandaag in hun vrije tijd op zoek gaan naar rustige en natuurlijke omgevingen om te herbronnen. In een stiltegebied overheersen de natuurlijke geluiden van fauna en flora. Geluid valt er zeker niet weg. Je hoort er de vogels, het ruisen van bomen... maar ook gebiedseigen geluiden die in deze gave geluidslandschappen van oudsher thuishoren, zoals landbouwwerkzaamheden of lokaal verkeer.

Stilte wordt beleid

Een toekomstproject van Centrum Waerbeke is een "Atlas van stilte en rust" die zoveel mogelijk plaatsen, personen en praktijken verbonden met stilte- en rustwerking bereikbaar en toegankelijk wil maken voor zoveel mogelijk geïnteresseerden. Het gaat over een groeiende verzameling van dragers ("atlas"

Foto: Centrum Waerbeke

in het Oudgrieks) van stilte in een drukke samenleving. Jo Vandeurzen, Vlaams minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin formuleerde het als volgt. "Een stiltegebied wijst op een cultuur van respect. Het was een begin. Het project voor de toekomst is een stilte-atlas. Gereedschap voor een visionaire Vlaamse regering. Beleidsmakers zijn het belang van stilte en rust gaan waarderen. Bij de afwezigheid ervan hebben ze geen baat. Stilte wordt beleid. Het vergt ruim overleg, participatie, streekontwikkeling, gemeenschapsvorming, samenhangend beleid. Die kenmerken zijn criteria voor een warm Vlaanderen."

Stilte en rust in een landelijke omgeving

In 2008 lanceerde Vlaams minister van Plattelandsbeleid Kris Peeters een oproep om projecten op te starten die stilte- en rustbeleving op het platteland bevorderen. De Vlaamse overheid ondersteunt met deze campagne enkele voorbeeldprojecten die het maatschappelijk draagvlak voor stilte en rust als collectieve waarde stimuleren. Met dit initiatief onderstreept de overheid alvast haar interesse voor de waarde van stilte- en rustbeleving. De jongste jaren gaan ook lokale besturen en provincies op een integrale en geïntegreerde manier met stilte aan de slag. In samenwerking met gemeenten, steden en tal van organisaties zal vanuit Waerbeke ook het "Portaal van de stilte" verder worden uitgebouwd. Dit digitaal platform rond stilte als leefkwaliteit wil een blik bieden op wat zich in Vlaanderen en in het buitenland rond stilte ontwikkelt en de basis leggen voor een lerend netwerk.

Meer weten over het Vlaams beleid rond stiltegebieden klik dan naar: www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/stiltegebieden/beleid.

Informatie over stilte en rust als collectieve waarde in het plattelandsbeleid vind je op de website van het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg www.ipo-online.be.

Zin in een stiltewandeling in de natuur? Contacteer dan Natuurpunt Educatie, educatie@natuurpunt.be.